

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Програма економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава». Комітет з економічних реформ при Президентові України, м. Київ, 02.06.2010 р.
2. Портер М. Конкурентное преимущество: как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость: перевод с англ. / М. Портер. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 715 с.

УДК 005.311.6

ОЛІЙНИЧЕНКО О.М., ст. викл.
 Національний університет харчових технологій, м. Київ

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ, ПРИЙНЯТТЯ ТА КОНТРОЛЮ РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО РІШЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Розглянуто та зображено роль та місце інформаційного забезпечення в процесі прийняття управлінського рішення. Визначені поняття інформаційних потоків, поняття та загальна структура інформаційного забезпечення процесу прийняття, підготовки та контролю реалізації управлінського рішення.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, інформаційні потреби, інформаційні потоки, управлінські рішення.

In this article we discussed about the structure, role and position of the informational support of management decision-making.

Keywords: informational support, informative streams, informative requirements, management decision-making.

Вступ. Досягнення цілей управління здійснюється шляхом підготовки і реалізації управлінських впливів на персонал підприємства, що активізують його роботу. Основною формою такого впливу є управлінське рішення (УР). Оскільки управлінське рішення є основою управління [1, с. 19], то процес підготовки, прийняття та контролю реалізації УР є основним процесом управління. Важливою особливістю управлінського рішення є його результуючий аспект - коли управлінське рішення визначається як результат управлінської діяльності, що виражений через її кінцеві результати [2]. Тобто рішення – це те, що реалізується, інакше слід говорити лише про бажання або наміри. Тому під процесом прийняття управлінського рішення (ПУР) ми будемо розуміти процес підготовки, прийняття та контролю реалізації управлінського рішення.

Вивченню процесу прийняття управлінських рішень присвячені роботи зарубіжних та вітчизняних вчених Г. Саймона, В.М. Колпакова, В.Ф. Ситника, Б.Г. Літвача та інших. Підготовка та реалізація управлінських впливів здійснюється уповноваженими на це керівниками на підставі аналізу інформації про ситуацію, що потребує прийняття УР. Інформаційні потоки, як шляхи передачі інформації та частина інформаційної підтримки процесу прийняття УР, забезпечують існування соціально-економічної системи (підприємства), усередині якої вони рухаються. Тому вивчення та вдосконалення організаційно-управлінських аспектів інформаційного забезпечення процесу підготовки, прийняття та контролю реалізації управлінських рішень є актуальною задачею для підприємств в умовах нестійкої економіки України.

Постановка завдання. З'ясування ролі, місця та загальної структури інформаційного забезпечення в процесі підготовки, прийняття та контролю реалізації управлінських рішень на підприємстві є надзвичайно актуальною проблемою управлінської діяльності.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- зобразити процес підготовки, прийняття та контролю реалізації у системі управління;
- визначити загальну структуру його інформаційного забезпечення;
- визначити основні поняття, які при цьому використовуються.

Результати. Системно-інформаційний аналіз орієнтований на інформаційний аналіз процесів управління. В ньому інформація розглядається як засіб досягнення мети при обов'язковому врахуванні її цінності. Підготовці, прийняттю та контролю реалізації УР, як процесу управлінської діяльності, властиві певні технології: сукупність прийомів та способів, які послідовно застосовуються для досягнення мети підприємства [1, с. 149].

За результатами системно-інформаційного аналізу, процес підготовки, прийняття та контролю реалізації управлінських рішень на підприємстві в технологічному аспекті можна зобразити у вигляді послідовності етапів, між якими є прямі та зворотні інформаційні зв'язки. Кожний етап даного процесу являє собою інтегровану сукупність операцій та процедур, які виконуються працівниками апарату управління на основі розподілу праці. Диференціація та координація управлінської праці, формування рівнів управління здійснюються за допомогою вертикального поділу праці, тому в системі управління виникає суб'єкт та об'єкт управління. З точки зору теорії прийняття управлінських рішень можна сказати, що суб'єкт управління повинен виконувати прийняття та контроль реалізації управлінського рішення, а об'єкт управління - здійснювати його підготовку та реалізацію.

На рис. 1 представлено послідовність такого процесу у системі управління, що складається із 9 етапів [4]. Складність управлінської ситуації, яка потребує прийняття УР, кваліфікація суб'єкта і об'єкта управління, визначають витрати часу та інші ресурси, що використовуються при проходженні даних етапів.

Теоретичні та емпіричні дослідження [2, 4, 5, 6] показують, що в процесі управління підприємством особа або орган, що приймає рішення (ОПР), за допомогою інформаційних потоків, які існують на підприємстві, щоденно

отримує інформацію про процес виконання запланованих або про виникнення незапланованих завдань, які знаходяться в межах його компетенції та повноважень.

У разі виникнення ситуації, що потребує прийняття управлінського рішення (тобто управлінської ситуації), на основі існуючої інформації здійснюється 1-й етап процесу ПУР - визначення проблеми (пошук та відбір інформації про ситуацію, її попередня оцінка, упорядкування і перевірка достовірності даних, визначення існуючої проблеми, попереднє визначення цілей) та 2-й етап процесу ПУР - оцінка ситуації (розроблення оціночної системи, визначення обмежень, аналіз ситуації, діагностика ситуації, розроблення прогнозу розвитку ситуації). Це дозволяє виявити множину завдань, які потребують вирішення.

В рамках мети підприємства та в залежності від виявлених завдань визначається мета управлінського рішення та проводиться 3-й етап процесу ПУР - постановка цілей, тобто формулювання головних цілей реалізації управлінського рішення та визначення їх пріоритетності.

Мета прийняття УР обумовлює інформаційні потреби ОПР [6], які поступово розпізнаються або модифікуються в процесі конкретизації планування. Інформаційні потреби ОПР, в свою чергу, зумовлюють появу інформаційних бажань (тобто прагнення отримати потрібну інформацію) та визначають інформаційні ресурси, що необхідні для досягнення мети прийняття УР. Інформаційні бажання реалізуються в інформаційні запити, які формують вимоги до інформаційних потоків, що, певною мірою, сприяють задоволенню інформаційних потреб ОПР.

Поняття «інформаційні потоки», в загальному розумінні, є сукупністю циркулюючих на підприємстві відомостей, необхідних для підготовки, прийняття та контролю реалізації управлінського рішення. Такі відомості можуть існувати у вигляді усних повідомлень та паперових або електронних документів, які на практиці формуються у систему усного інформування (у формі доповідей, засідань, нарад, бесід з підлеглими, консультантами тощо), систему паперового документообігу та комп'ютеризовану (автоматизовану) інформаційну систему відповідно. Звідси очевидно, що інформаційні потоки на підприємстві здійснюються за допомогою основних видів інформаційних технологій: усної, письмової та комп'ютеризованої (тобто комп'ютерної та телекомунікаційної технологій). Як правило, комп'ютерні інформаційні системи частково заміняють або дублюють усну та паперову систему інформування.

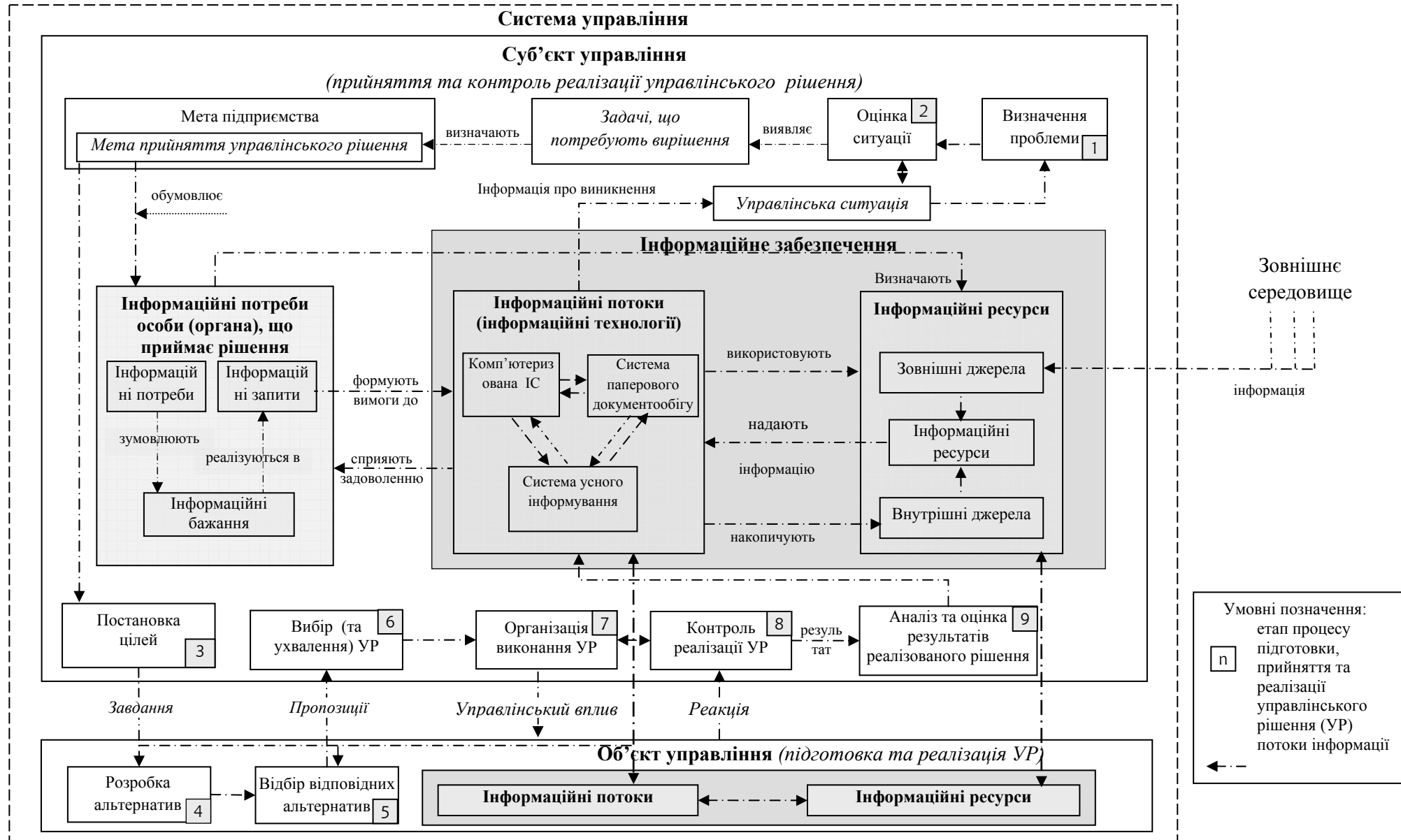

Рис 1. Структура інформаційного забезпечення в процесі підготовки, прийняття та контролю реалізації управлінського рішення на підприємстві (розроблено автором)

Ресурс (від франц. ressource) – це засіб, до якого звертаються в потрібному випадку [7], допоміжний засіб [6]. Інформаційні ресурси – це весь обсяг інформації, що є у внутрішньому та зовнішньому середовищі підприємства. Інформаційні потоки процесу прийняття управлінських рішень використовують інформаційні ресурси системи управління, які накопичуються та формуються з зовнішніх та внутрішніх джерел інформації.

Інформаційні потоки та інформаційні ресурси існують як у суб'єкті, так і в об'єкті управління, у кожного в межах своїх компетенцій, повноважень та реального стану справ, які існують у визначеній системі управління.

Для реалізації поставлених цілей та обґрунтованого прийняття УР суб'єкт управління надає об'єкту управління завдання на виконання 4-го етапу процесу ПУР – розробку та формулювання альтернативних варіантів управлінських рішень, шляхом їх генерування (якщо необхідне принципово нове рішення) та з використанням перевірених (вироблених на основі попереднього досвіду) або адаптованих до певної управлінської ситуації існуючих управлінських рішень. Об'єкт управління також здійснює 5-й етап процесу ПУР - відбір відповідних альтернатив, тобто розроблення моделей розвитку ситуації, оцінку та відбір основних варіантів управлінських впливів та надає свої пропозиції суб'єкту управління.

Суб'єкт управління здійснює вибір та ухвалення управлінського рішення, тобто виконує 6-й етап процесу ПУР. Для ефективної реалізації прийнятого рішення проводиться 7-й етап процесу ПУР - організовується виконання управлінських рішень, тобто здійснюється розроблення плану (програми) дій, розроблення системи повноважень (визначається круг обов'язків кожного посадовця), системи компетенцій (виконується підбір менеджерів та співробітників для якісного виконання посадових інструкцій) та належним чином оформлюється прийняте УР.

За виробленими планами дій на об'єкт управління здійснюється управлінський вплив (завдання доводяться до виконання). Хід реалізації управлінського рішення контролюється за допомогою інформації про реакцію об'єкта управління на 8-му етапі процесу ПУР - контролю реалізації УР: за необхідністю виявляються та коректуються відхилення, формується необхідна управлінська звітність.

Варто зауважити, що для здійснення всіх етапів процесу підготовки, прийняття та контролю реалізації управлінського рішення природно необхідне використання потоків інформації у вигляді всіх існуючих у системі управління інформаційних технологій (усної, письмової, комп'ютеризованої), але це не зображено на схемі для спрощення її сприйняття.

Після реалізації управлінського рішення проводиться 9-й, заключний, етап процесу прийняття управлінського рішення: аналіз та оцінка результатів реалізованого рішення, тобто виконується аналіз результатів розвитку ситуації після надання управлінських впливів та оцінка ефективності й результативності управлінського рішення.

В процесі вирішення управлінської ситуації та по закінченню реалізації УР належним чином формується управлінська звітність [5], яка, за допомогою певних інформаційних потоків, надається ОПР та накопичується у внутрішніх інформаційних ресурсах системи управління.

Висновки. На рис. 1 показано роль та місце інформаційного забезпечення в процесі підготовки, прийняття та контролю реалізації управлінського рішення. Аналіз схеми показує, що для здійснення всіх етапів, пов'язаних з підготовкою, вибором, прийняттям та контролем реалізації управлінського рішення необхідне використання інформаційних потоків, що доводить інформаційну сутність як процесу прийняття управлінського рішення, так і самого управлінського рішення.

Таким чином, інформаційне забезпечення процесу підготовки, прийняття та контролю реалізації управлінського рішення на підприємстві – це важлива складова даного процесу, необхідна для досягнення мети прийняття управлінського рішення. Воно створюється з метою сприяння задоволенню інформаційних потреб особи (органа), що приймає рішення, та складається з інформаційних потоків, що використовують усну, письмову та комп'ютерні інформаційні технології та інформаційних ресурсів підприємства.

Одержані результати пропонується використовувати в системі управління персоналом для підвищення рівня кваліфікації менеджерів середньої ланки управління. Подальшим напрямом розвитку даної тематики є розробка моделі інформаційного забезпечення процесу підготовки, вибору і реалізації управлінського рішення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Колпаков В.М. Теория и практика принятия управленческих решений: учеб. пособие / В.М. Колпаков – К.: МАУП, 2000. – 256 с.
2. Олійниченко О.М. Аспектный підхід до визначення поняття „управлінське рішення” // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – 2008. – № 24. – с. 101-103.

3. Олійниченко О.М. З'ясування потреб в інформації для формування інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – 2009. – № 31. – С. 65-66.

4. Олійниченко О.М. Методичні аспекти вибору методів прийняття рішень у системі управління підприємством // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – 2005. – № 17 : Спеціальний випуск. Економічні науки. – с. 180-183.

5. Олійниченко О.М. Управлінська інформація в системі планування та оцінки діяльності підприємства // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – 2008. – № 27: Спеціальний випуск. Економічні науки. – с. 72-74.

6. Райзберг Б.А. Современный экономический словарь. 5-е изд., перераб. и доп. / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева — М.: ИНФРА-М, 2007. — 495 с. — (Б-ка словарей "ИНФРА-М").

7. Толковый словарь русского языка: В 4 т. [Электронный ресурс] / Под ред. Д. Н. Ушакова. — М.: Гос. ин-т "Сов. энцикл."; ОГИЗ; Гос. изд-во иностр. и нац. слов. — 1935-1940. — Режим доступа к словарю: <http://slovari.yandex.ru/ресурс/> Толковый словарь Ушакова / Ресурс /

УДК:[664.84/85:613.22]:338.439.5(477)

ВЕРХІВКЕР Я.Г., д-р техн. наук, професор, ДРОЗДОВА В.А., аспірант, БОРИСОВА М.С., магістр
Одеська національна академія харчових технологій

ДОСЛІДЖЕННЯ КОН'ЮНКТУРИ РИНКУ ВИРОБНИЦТВА КОНСЕРВІВ ДЛЯ ДИТЯЧОГО ХАРЧУВАННЯ НА ПЛОДООВОЧЕВІЙ ОСНОВІ

У даній статті досліджено питання стану та тенденції розвитку ринку консервів для дитячого харчування на плодоовочевій основі, виявлено інтереси споживача щодо консервованої продукції, її якості та цінової політики виробників, запропоновані нові види дитячого харчування, обґрунтована необхідність включення закладів освіти до кластеру продуктів дитячого харчування.

Ключові слова: ринок, дитяче харчування, споживач, виробник, якість, ціна, кластер.

In this article are investigated questions of the state and progress of tinned food produce for fruit and vegetable source baby food market, professed user's interests in relation to the canned products, its quality and price policy of producers, offered new types of baby food, grounded necessity of education establishments including to the cluster of baby food stuffs.

Keywords: market, baby food, user, producer, quality, price, cluster.

Вступ. У зв'язку з несприятливою екологічною ситуацією, зниженням життєвого рівня населення, погіршенням стану здоров'я вагітних жінок, дітей різних вікових груп, проблема забезпечення грудних дітей та дітей раннього віку високоякісним дитячим харчуванням набула особливої гостроти і пов'язана з таким стратегічним питанням, як збереження здоров'я української нації.

Погіршення стану дитячого харчування спостерігається внаслідок відсутності послідовної соціально-економічної політики, спрямованої на забезпечення реалізації прав дитини, на безпечні умови для життя та здорового розвитку. До того ж комплексна оцінка показників здоров'я дітей за-

свідчує, що до групи практично здорових належать менше половини українських дітей. Дефіцит вживання вітамінів та мікроелементів зафіксовано майже у 50% дітей, що пройшли обстеження. І це не дивує, бо в останні роки значно змінився асортимент продуктів, які входять до раціону дитячого харчування: знизилось споживання продуктів тваринного походження, овочів та фруктів, збільшилося споживання круп, макаронних та кондитерських виробів, цукру [1].

Така деформація раціону дітей всіх вікових груп призвела до зниження забезпечення їх організму основними харчовими компонентами, у тому числі, білками, вітамінами, мінеральними речовинами.